

USNESENÍ

Krajský soud v Praze rozhodl v senátu složeném z předsedkyně senátu JUDr. Věry Šimůnkové a soudců Mgr. et Mgr. Karla Ulíka a Mgr. Josefa Straky ve věci

žalobce

M. R.

narozený X, bytem X

zastoupený Organizací pro pomoc uprchlíkům, z. s.

sídlem Poděbradská 173/5, Praha

proti

žalovanému:

Ministerstvo vnitra

sídlem Nad Štolou 936/3, Praha

o žalobě na ochranu proti nečinnosti žalovaného ve správním řízení vedeném pod sp. zn. MV-161197/OAM-2021

takto:

I. Žaloba se odmítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Shrnutí podání

- Žalobce podal dne 27. 8. 2024 k Městskému soudu v Praze žalobu podle § 79 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále „s. ř. s.“), na ochranu proti nečinnosti žalovaného, kterou spatřoval v tom, že žalovaný dosud nerozhodl o jeho žádosti ze dne 30. 6. 2021 o přiznání postavení osoby bez státní příslušnosti.
- Městský soud v Praze usnesením ze dne 18. 9. 2024, č. j. 9 A 63/2024-8, věc postoupil Krajskému soudu v Praze (dále „krajský soud“), neboť dospěl k závěru, že ten je k projednání žaloby místně příslušný.
- Žalobce v žalobě uvedl, že žalovaný dosud nerozhodl o jeho žádosti o přiznání postavení osoby bez státní příslušnosti ze dne 30. 6. 2021. Žalobce se v květnu 2023 obrátil na Komisi pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců (dále „Komise“) s žádostí o uplatnění opatření proti nečinnosti. Komise nařídila žalovanému vydat rozhodnutí do 6 měsíců. Žalovaný v této lhůtě nerozhodl. Žalobce se proto na Komisi obrátil ještě v únoru, dubnu a červenci 2024. Komise na základě každé žádosti vždy uložila žalovanému, aby rozhodl do 30 dnů. Žalovaný přesto zůstal nečinný. Jelikož lhůta k vydání rozhodnutí byla mnohonásobně překročena, obrátil se žalobce na soud.

4. Žalobce si je vědom, že žalobu podává po uplynutí lhůty podle § 80 odst. 1 s. ř. s., má však za to, že tato lhůta odporuje právu na spravedlivý proces a právu na respektování soukromého života. Podle žalobce nelze v této věci uplatnit závěry nálezu Ústavního soudu ze dne 14. 7. 2020, sp. zn. Pl. ÚS 25/19, neboť jeho případ ukazuje, že stanovení (takto krátké) lhůty vede k odepření soudní ochrany, a to zvláště v případě osoby, která je existenčně závislá na daném řízení. Žalobce proto navrhl, aby krajský soud § 80 odst. 1 a odst. 2 s. ř. s. neaplikoval nebo podal návrh na zrušení těchto ustanovení k Ústavnímu soudu.
5. Žalovaný ve vyjádření k žalobě namítl, že žaloba byla podána opožděně po uplynutí zákonné lhůty dle § 80 odst. 1 s. ř. s., a proto navrhl její odmítnutí. Konstatoval, že lhůta pro vydání rozhodnutí činila 6 měsíců od podání žádosti. V případech věcně nebo právně složitých bylo možné lhůtu prodloužit o 6 měsíců. Jelikož byla žádost žalovanému doručena 4. 8. 2021, je žaloba opožděná. Dále odkázal na žalobcem zmíněný nálezn Pl. ÚS 25/19.

Posouzení věci soudem

6. Krajský soud se musel v první řadě zabývat tím, zda byla žaloba podána včas.
7. Podle § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s., nestanoví-li tento zákon jinak, soud usnesením odmítne návrh, jestliže byl návrh podán předčasně nebo opožděně.
8. Podle § 80 odst. 1 s. ř. s. žalobu lze podat nejpozději do jednoho roku ode dne, kdy ve věci, v níž se žalobce domáhá ochrany, marně proběhla lhůta stanovená zvláštním zákonem pro vydání rozhodnutí nebo osvědčení, a není-li taková lhůta stanovena, ode dne, kdy byl žalobcem vůči správnímu orgánu nebo správním orgánem proti žalobci učiněn poslední úkon.
9. Podle § 80 odst. 2 s. ř. s. zmeškání lhůty nelze prominout.
10. Nejprve soud považuje za vhodné vyjasnit, jaká právní úprava se na nyní posuzované správní řízení vztahuje.
11. Do 1. 8. 2021 bylo řízení o přiznání statusu osoby bez státní příslušnosti upraveno v § 8 písm. d) zákona o azylu, podle kterého ministerstvo rozhodovalo také o žádostech podaných podle Úmluvy o právním postavení osob bez státní příslušnosti.
12. Zákon č. 274/2021 Sb. pak rozhodování o přiznání statusu osoby bez státní příslušnosti s účinností od 2. 8. 2021 přesunul ze zákona o azylu do § 170d zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky (dále „zákon o pobytu cizinců“).
13. Žalobce v žalobě uvedl, že žádost podal přípisem datovaným dnem 30. 6. 2021. A v podání ze dne 2. 2. 2024, založeném ve správním spise, tvrdil, že žádost podal k poštovní přepravě dne 23. 7. 2021. Přestože správní spis neobsahuje obálku, ve které měl žalobce žádost odeslat, z obsahu správního spisu (viz razítko na žádosti ze dne 30. 6. 2021, potvrzení o podání žádosti či potvrzení o probíhajícím správním řízení) je zřejmé, že tato žádost byla žalovanému doručena dne 4. 8. 2021 (shodně ostatně rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 28. 7. 2023, č. j. 6 A 34/2022-39, odst. 30, ve kterém Městský soud v Praze rozhodoval o žalobě žalobce na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného spočívajícím v nevydání průkazu žadatele o určení postavení bez státní příslušnosti k jeho žádosti o přiznání tohoto postavení). Jelikož žalovanému jako věcně a místně příslušnému orgánu byla žádost žalobce doručena dne 4. 8. 2021, bylo předmětné správní řízení zahájeno právě tímto dnem (§ 44 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu), tedy již za účinnosti zákona č. 274/2021 Sb.

14. Přejídné ustanovení čl. IV zákona č. 274/2021 Sb. se v této věci neuplatní, neboť nyní posuzované správní řízení již bylo zahájeno po nabytí účinnosti zákona č. 274/2021 Sb. [srov. usnesení Nejvyššího správního soudu (dále „NSS“) ze dne 25. 5. 2023, č. j. Nad 82/2023-15].
15. Proto je pro posouzení včasnosti žaloby relevantní § 170d zákona o pobytu cizinců ve znění účinném od 2. 8. 2021 do 30. 6. 2023. Z obsahu správního spisu je patrné, že z této právní úpravy vycházeli oba účastníci řízení.
16. Podle § 170d odst. 5 zákona o pobytu cizinců rozhodnutí o žádosti o přiznání postavení osoby bez státní příslušnosti vydá ministerstvo bez zbytečného odkladu, nejpozději však do 6 měsíců od podání žádosti. Tuto lhůtu lze prodloužit až o 6 měsíců, jde-li o věcně nebo právně složitý případ; o tomto se cizinec písemně na žádost vyrozumí.
17. Žalovaný byl tedy povinen vydat rozhodnutí o žádosti žalobce bez zbytečného odkladu, nejpozději ve lhůtě 6 měsíců od podání žádosti, tj. ode dne jejího doručení žalovanému dne 4. 8. 2021 (viz § 37 odst. 5 správního řádu), kterou bylo možné ve věcně či právně složitých případech prodloužit až o dalších 6 měsíců.
18. Posledním dnem lhůty pro vydání rozhodnutí byl tedy pátek 4. 2. 2022. Pokud by se jednalo o věcně nebo právně složitý případ, byl by poslední den lhůty pro vydání rozhodnutí čtvrtek 4. 8. 2022. Žalobce tak byl podle § 80 odst. 1 s. ř. s. oprávněn podat žalobu nejpozději v pondělí 6. 2. 2023 (v případě věcně nebo právně složitého případu v pátek 4. 8. 2023). Ze správního spisu neplyne, že by nastala skutečnost, pro kterou by lhůta pro vydání rozhodnutí neběžela. Na běh lhůty pro vydání rozhodnutí neměly vliv žádosti o uplatnění opatření proti nečinnosti podle § 80 odst. 3 správního řádu ani k těmto žádostem vydaná opatření Komise proti nečinnosti žalovaného podle § 80 správního řádu, neboť nezakládají novou lhůtu pro vydání rozhodnutí ani tuto lhůtu neprodlužují (srov. rozsudek NSS ze dne 17. 2. 2022, č. j. 8 Azs 281/2021-34, odst. 11). Lhůta pro podání nečinnostní žaloby se i po vydání opatření proti nečinnosti, v němž byla správnímu orgánu stanovena lhůta pro vydání rozhodnutí, odvíjí od marného uplynutí lhůty pro vydání rozhodnutí stanovené zákonem (viz rozsudky NSS ze dne 18. 1. 2017, č. j. 8 As 88/2016-32, odst. 22, či ze dne 24. 5. 2017, č. j. 1 Azs 270/2016-32, odst. 16).
19. Žaloba podaná dne 27. 8. 2024 tak byla podána po uplynutí zákonem stanovené lhůty dle § 80 odst. 1 s. ř. s., což ostatně žalobce připouští. V tomto ohledu je na místě zdůraznit, že podle § 80 odst. 2 s. ř. s. nelze zmeškání této lhůty prominout.
20. Pokud jde o polemiku žalobce s ústavností této zákonné úpravy, nezbyvá soudu než odkázat na již výše zmíněný náleze ze dne 14. 7. 2020, sp. zn. Pl. ÚS 25/19, který je závazný pro všechny orgány i osoby (čl. 89 odst. 2 Ústavy). Tímto náleze Ústavní soud zamítl návrh NSS na zrušení práve § 80 odst. 1 a 2 s. ř. s., neboť neshledal, že by tato ustanovení byla v rozporu s ústavním pořádkem. Krajský soud přitom neshledal důvod, proč by se závěry tohoto nálezu neměly práve v nyní posuzovaném případě aplikovat, či proč by měl – po uplynutí relativně krátké doby od vydání zmíněného nálezu – předložit věc Ústavnímu soudu k opětovnému posouzení.
21. Odkaz žalobce na rozsudek Evropského soudu pro lidská práva (dále „ESLP“) ze dne 26. 4. 2018, č. 63311/14, ve věci *Hoti proti Chorvatsku*, soud neshledal případným pro tuto věc. V odkazovaném rozsudku se ESLP vůbec nezabýval souladem žalobní lhůty s Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod, ale věcně se zabýval specifickou situací, kdy

chorvatský právní řád nezajišťoval osobám bez státní příslušnosti žijícím dlouhodobě na jejich území (v případě pana Hotiho šlo o téměř 40 let) účinný a dostupný prostředek k vyřešení jejich situace ohledně pobytu a právního postavení.

22. Pro nyní posuzovanou věc je spíše relevantní judikatura ESLP vztahující se k právu na přístup k soudu. Ta přitom dlouhodobě dovozuje, že právo na přístup k soudu není absolutní a může být předmětem omezení (včetně stanovení lhůt k podání žalob), pokud tato omezení sledují legitimní cíl, jsou přiměřená a nezasahují samotnou podstatu práva na přístup k soudu (viz např. rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 23. 6. 2016, č. 20261/12, ve věci *Baka proti Maďarsku*, odst. 120). O takto nepřiměřeně stanovené omezení přístupu k soudu se v případě roční lhůty dle § 80 odst. 1 s. ř. s. podle krajského soudu nejedná (v tomto ohledu soud opět odkazuje na závěry nálezu Pl. ÚS 25/19, včetně jeho odst. 46, kde Ústavní soud odkazuje na další judikaturu ESLP). Žalobce měl dostatek času k uplatnění opatření proti nečinnosti podle správního řádu (přičemž jej nemusel podávat čtyřikrát, ale pouze jednou) a k následnému podání žaloby. K podání žaloby však přistoupil více než dva roky poté, co tato zákonem stanovená lhůta uplynula.
23. Na základě výše uvedených úvah soud neshledal důvod, proč by v této věci neměla být aplikována zákonná pravidla podle § 80 odst. 1 a 2 s. ř. s. Ta vedou k závěru, že žaloba byla podána opožděně. Proto soud žalobu odmítl podle § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s.
24. Pro úplnost soud podotýká, že tento závěr neznamena, že povinnost žalovaného vydat rozhodnutí o žádosti žalobce již netrvá. Žalobci nic nebrání v tom, aby se svou aktivitou po ministerstvu nadále domáhal vydání rozhodnutí, případně zvážil, zda nejsou splněny podmínky pro postup podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem. Žalobce však svou pasivitou během roční lhůty ztratil možnost vymoci si vydání rozhodnutí soudně. I tento důsledek však Ústavní soud ve výše citovaném nálezu shledal ústavně konformním (viz rozsudek NSS ze dne 25. 1. 2023, č. j. 10 Azs 220/2022-36).
25. O náhradě nákladů řízení rozhodl krajský soud podle § 60 odst. 3 věty první s. ř. s., podle které nemá v případě odmítnutí žaloby žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li

stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 11. prosince 2024

JUDr. Věra Šimůnková v. r.
předsedkyně senátu